

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 13.11.2025 р. та
24.11.2025 р. №7, 8)

ЗАТВЕРДЖЕНО



Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА
10 грудня 2025 р. №334

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**
для керівників та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні положення.

В умовах зростання воєнних викликів, соціальних ризиків, цифровізації та динамічних змін у суспільстві особливої актуальності набуває питання створення безпечного освітнього середовища у закладі дошкільної освіти (ЗДО). Організація безпечного освітнього простору в ЗДО, в якому комфортно почуватимуться всі учасники освітнього процесу, є першочерговим завданням для педагогів.

У зв'язку з тим, що керівники та педагогічні працівники ЗДО потребують удосконалення компетентностей, пов'язаних зі здатністю діяти за алгоритмами й використовувати інструменти для виконання нормативно-правових вимог щодо безпеки; застосовувати ефективні методики запобігання ризикам, травматизму шляхом правильної організації простору та взаємодії; здатністю поглиблювати знання щодо взаємозв'язків між фізичною, психологічною, соціальною та цифровою безпекою, особливої актуальності набуває питання упровадження у практику освітньої програми підвищення кваліфікації «Створення безпечного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти» (далі — Програма).

Програму розроблено з урахуванням Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану», затвердженого наказом Міністерства економіки України, від 15 березня 2022 року № 2126-IX, відповідно до професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України, від 19.10.2021 № 755-21, професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 28.09.2021 № 620-1. інструктивно-методичних листів про організацію освітнього процесу в ЗДО в умовах воєнного стану.

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо організації безпечного освітнього простору в закладі дошкільної освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 22.05.2023 № 619, базується на державній політиці в галузі дошкільної освіти, що спрямовується на створення і підтримку безпеки й комфортності у соціальному та освітньому середовищах ЗДО; розроблена відповідно до стратегій підвищення безпеки освітнього простору, якості дошкільної освіти та професійного рівня педагогів дошкільної освітньої ланки.

Мета освітньої програми.

Програма спрямована на удосконалення у керівників та педагогічних працівників ЗДО сучасних знань, умінь і практичних навичок щодо організації безпечного середовища у ЗДО, запобігання ризикам для життя і здоров'я дітей, формування в них основ культури безпеки життєдіяльності, а також розвитку партнерської взаємодії між представниками громади, адміністрацією, педагогами, батьками та дитиною.

У процесі навчання слухачі курсів поглиблюють знання про нормативно-правові основи організації безпечного освітнього простору, проаналізують структуру та компоненти безпечного середовища, будуть вчитися оцінювати рівень його сформованості у контексті внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Особлива увага приділяється питанням створення умов для психологічного комфорту, реагування на надзвичайні ситуації, а також формуванню безпечної поведінки у дітей дошкільного віку. Програма передбачає використання інтерактивних форм навчання: тренінгів, кейс-аналізу, практикумів, моделювання педагогічних ситуацій тощо.

Освітню програму розроблено з урахуванням соціокультурних та політико-економічних тенденцій, європейського вектору розвитку України, стратегії розвитку дошкільної освіти новітніх наукових розробок і кращих практик організації безпечного освітнього середовища на основі чинного законодавства і діючих нормативних документів.

Реалізація визначеної мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Поглибити знання слухачів щодо сучасних підходів до організації безпечного освітнього простору в ЗДО, змісту його основних компонентів;
2. Сприяти вдосконаленню професійних компетентностей слухачів щодо організації безпечного освітнього простору в ЗДО;
3. Мотивувати педагогічних працівників ЗДО до постійного професійного розвитку.

Загальні очікувані результати

Знання й розуміння:

- основних нормативно-правові актів, що регулюють питання безпеки життєдіяльності дітей та освітнього процесу в ЗДО;
- концепції «безпечного освітнього середовища» як системного явища, що охоплює фізичну, психологічну, інформаційну та соціальну складові;
- зв'язку між безпечним середовищем і якістю освіти, розвитком дитини та професійною відповідальністю педагогів;
- сучасних підходів, методик і технологій забезпечення безпеки дітей дошкільного віку;
- типових ризиків, загроз, форм насильства, булінгу, дискримінації та їх профілактику в освітньому середовищі;
- психологічних особливостей поведінки дітей у кризових та стресових ситуаціях.

Уміння

- здійснювати оцінку рівня безпеки освітнього середовища ЗДО в контексті внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- розробляти і реалізовувати заходи щодо створення безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу;
- використовувати ефективні методи педагогічної взаємодії, що сприяють психологічному комфорту, довірі та партнерству;
- застосовувати алгоритми дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій або загроз життю й здоров'ю дітей;
- моделювати педагогічні ситуації, що допомагають формувати в дітей навички безпечної поведінки у побуті, на вулиці, в інтернеті;
- організовувати співпрацю з батьками, колегами та представниками громади щодо створення безпечного середовища;
- володіти навичками саморегуляції, емоційної стійкості та ненасильницької комунікації в професійній діяльності.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення особистої відповідальності за збереження життя та здоров'я кожної дитини;
- толерантність, емпатія, педагогічна етика та культура взаємин;
- виявлення гуманізму, поваги до гідності дитини, рівності та недискримінації;
- прагнення до створення атмосфери довіри, взаємоповаги та психологічної безпеки у колективі;
- партнерська взаємодія з родинами вихованців як складовою безпечного освітнього простору;
- орієнтація на постійне професійне самовдосконалення у сфері безпеки та якості дошкільної освіти.

Зміст Програми передбачає теоретичну та практичну підготовку слухачів, а також виконання ними самостійної роботи. Теоретична складова Програми зорієнтована на ознайомлення цільової аудиторії із сучасними підходами до організації безпечного освітнього простору в ЗДО, нормативно-правовим полем щодо його створення, структурними компонентами та особливостями моделювання.

Практична складова Програми спрямована на формування у слухачів здатності до організації безпечного освітнього простору в ЗДО, умінь до його моделювання, установок на

безперервний особистісний та професійний розвиток. Практичні завдання виконуються слухачами у перебігу практичних занять, що передбачені навчально-тематичним планом Програми.

Самостійна робота містить завдання, що спрямовані на ознайомлення з нормативними та інструктивно-методичними документами, які регулюють питання організації безпечного освітнього простору ЗДО; завдання пошуково-дослідницького змісту, спрямовані на визначення ефективних шляхів та оптимальних підходів до організації безпечного освітнього простору в ЗДО, вправи, спрямовані на удосконалення необхідних компетентностей та рефлексію.

Укладачі освітньої програми	Євгенія Бачинська, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», кандидат педагогічних наук, доцент Надія Нечипорук, методист відділу раннього розвитку, дошкільної та початкової освіти; ст. викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів Надія Лисенко, методист відділу загальної середньої освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації «Створення безпечного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти»
Мета програми	удосконалення професійної компетентності керівників та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо створення, підтримки та розвитку безпечного освітнього середовища, що відповідає сучасним державним стандартам та потребам дитини
Цільова аудиторія	Керівники, педагогічні працівники закладів дошкільної освіти
Обсяг програми	15 годин (12 годин – аудиторних; 3 години – самостійна робота)
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Результати навчання визначаються через сформованість професійних компетентностей, передбачених професійними стандартами «Вихователь закладу дошкільної освіти» та «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» і спрямованих на організацію безпечного, розвивального та підтримувального освітнього середовища для дітей дошкільного віку: Підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗДО передбачає вдосконалення набутих та формування й розвиток нових загальних і професійних компетентностей, які сприятимуть організації безпечного освітнього простору в ЗДО. Компетентності керівника (директора) ЗДО - загальні компетентності: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), культурна (ЗК.03), цифрова (ЗК.04), підприємницька (ЗК.05), етична (ЗК.06); - - професійні компетентності: здоров'язберезувальна (А1), проєктувальна (А2), операційне управління закладом дошкільної освіти (Б1), організаційно-методична (Б2), комунікативна (Б3), здатність до навчання впродовж життя (В1), інформаційно-

	комунікаційна (В2), лідерська (Г1), емоційно-етична (Г2), стратегічне управління та розвиток закладу дошкільної освіти (Г1), стратегічна комунікація (Г2), нормативно правова (Г 3); Компетентності вихователя ЗДО - загальні компетентності: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), культурна (ЗК.03), лідерська (ЗК.04), підприємницька (ЗК.05), етична (ЗК.06); - професійні компетентності: прогностична (А1), організаційна (А2), оцінювально-аналітична (А3), предметно-методична (А4), здоров'язбережувальна (Б1), проєктувальна (Б2), психо-емоційна (В1), педагогічне партнерство (В2), морально-етична (В3), здатність до навчання впродовж життя (Г1), інформаційно-комунікаційна (Г2).
<i>Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації</i>	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
<i>Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті</i>	сайт: https://www.kristti.com.ua/

№ з/п	Назва та зміст навчального модуля	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
МОДУЛЬ І. ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗДО		4	4			1
1.1.	Безпечний освітній простір в ЗДО: умови, підходи та особливості організації	2	2			
1.2	Нормативно-правова підтримка організації безпечного освітнього простору в ЗДО	2	2			
МОДУЛЬ ІІ. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗДО		6			6	1
2.1.	Фізична безпека як компонент безпечного освітнього простору в ЗДО	2			2	
2.2.	Соціально-психологічна безпека як компонент безпечного освітнього простору в ЗДО	2			2	
2.3.	Інформаційна безпека як компонент безпечного освітнього простору в ЗДО	2			2	
МОДУЛЬ ІІІ. ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗДО		2			2	1
3.1	Моделювання безпечного освітнього простору в ЗДО	1			1	
3.2	Тематична дискусія «Формування культури безпекової поведінки у дітей дошкільного віку»	1			1	
	Усього	15	4		8	3

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗДО

Тема 1.1. Безпечний освітній простір в ЗДО: умови, підходи та особливості організації.

Визначення базових понять «безпека», «безпечний простір», «безпечний освітній простір в ЗДО». Міжнародний та український досвід організації безпечного освітнього простору в ЗДО. Сучасні підходи та стратегії щодо організації безпечного освітнього простору в ЗДО. Основні компоненти безпечного освітнього простору в ЗДО.

Тема 1.2. Нормативно-правова підтримка організації безпечного освітнього простору в ЗДО.

Нормативно-правові акти, які регулюють організацію безпечного освітнього простору в ЗДО. Аналіз чинних нормативних документів. Дотримання норм реалізації державних гарантій, визначених законами України щодо безпеки учасників освітнього процесу в ЗДО.

МОДУЛЬ 2. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗДО

Тема 2.1. Фізична безпека як компонент безпечного освітнього простору в ЗДО

Аналіз базового поняття «фізична безпека». Фізична безпека як основна потреба людини. Основні чинники фізичної небезпеки. Підходи до організації фізично безпечного освітнього простору на території та в приміщенні ЗДО. Безпечні локації та найпростіші укриття в ЗДО. Організація діяльності ЗДО в період фізичної небезпеки. Дії учасників освітнього процесу ЗДО в умовах фізичної небезпеки. Організаційна, методична та інформаційна підтримка фізичної безпеки в ЗДО.

Тема 2.2. Соціально-психологічна безпека як компонент безпечного освітнього простору в ЗДО

Аналіз базового поняття «соціально-психологічна безпека». Складові соціально-психологічної безпеки, макро- та мікросоціальні рівні безпеки. Соціально-психологічні загрози: несприятливий психологічний клімат, булінг, мобінг. Протидія соціально-психологічним загрозам: комфортна міжособистісна взаємодія, сприяння емоційному благополуччю дітей, педагогів та батьків, відсутність будь-яких проявів насильства та дискримінації. Ресурсне забезпечення соціально-психологічної безпеки учасників освітнього процесу. Організаційна, методична та інформаційна підтримка соціально-психологічної безпеки в ЗДО.

Тема 2.3. Інформаційна безпека як компонент безпечного освітнього простору в ЗДО

Аналіз базового поняття «інформаційна безпека». Складові інформаційної безпеки: інформаційно-технічна безпека (сфера техніки, технологій, ресурсів тощо) та інформаційно-психологічна безпека (психіка людини, пізнання, безпосереднє спілкування). Особливості інформаційної безпеки в освітньому просторі закладу. Чинники негативного впливу інформації. Правила дотримання інформаційної безпеки в освітньому просторі ЗДО. Ресурсне забезпечення інформаційного компоненту безпечного освітнього простору в ЗДО. Організаційна, методична підтримка та ресурсне забезпечення інформаційного компоненту безпечного освітнього простору в ЗДО.

МОДУЛЬ 3. ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗДО

Тема 3.1. Моделювання безпечного освітнього простору в ЗДО

Успішні практики організації безпечного освітнього простору в ЗДО України. Основні напрями діяльності керівників, вихователів-методистів, педагогів, практичних психологів та іншого персоналу ЗДО під час організації безпечного освітнього простору.

Моделювання безпечного освітнього простору в ЗДО з урахуванням його компонентів. Підведення підсумків, узагальнення та систематизація знань педагогів щодо сучасних загроз, видів небезпеки та показників сформованості навичок безпеки у дітей дошкільного віку; аналіз ефективних методів та прийомів формування активної безпекової позиції дитини: пожежна та побутова безпека, безпека на дорозі, безпека у природному середовищі, соціальна та емоційна безпека тощо. Обмін досвідом щодо використання інтегративних методик та ігрових технологій, які дозволяють ненав'язливо та ефективно навчати дошкільнят.

Питання для самостійної роботи

1. Проаналізувати основні умови та сучасні підходи до створення безпечного освітнього простору в ЗДО України.
2. Сформулювати власне визначення поняття «безпечний освітній простір в ЗДО».
3. Підготувати інформаційне повідомлення «Світовий досвід створення безпечного освітнього простору в ЗДО».
4. Розробити інтерактивний кейс до теми «Нормативно-правова підтримка організації безпечного освітнього простору в ЗДО».
5. Підготувати інформаційне повідомлення «Державна політика щодо безпеки учасників освітнього процесу в ЗДО».
6. Проаналізувати основні чинники фізичної небезпеки, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу в ЗДО.
7. Визначити послідовність дій учасників освітнього процесу в ЗДО у разі фізичної небезпеки.
8. Познайомитися з практиками організації безпечних локацій в ЗДО України. Підготувати інформаційне повідомлення «Організація безпечних локацій в ЗДО».
9. Навести приклади організації безпечних локацій в ЗДО з власної практики.
10. Проаналізувати макро- та мікросоціальні рівні безпеки для ЗДО, в якому працюєте.
11. Визначити вплив соціально-психологічних загроз на безпеку учасників освітнього процесу в ЗДО.
12. Опрацювати матеріали теми «Соціально-психологічна безпека освітнього простору в ЗДО». Скласти перелік питань, які потребують подальшого розгляду (до 10).
13. Охарактеризувати складові інформаційної безпеки освітнього простору в ЗДО.
14. Визначити переваги та недоліки дистанційної форми організації освітнього процесу в ЗДО у період несприятливих ситуацій з позиції забезпечення інформаційної безпеки.
15. Визначити негативні впливи, які несе інформація про воєнні події на дитину та шляхи їх попередження.
16. Проаналізувати рівень сформованості власних професійних компетентностей для організації безпечного освітнього простору ЗДО відповідно до Професійних стандартів.
17. Скласти перелік власних знань, умінь і навичок, передбачених Професійним стандартом для організації безпечного освітнього простору в ЗДО, які потребують розвитку та вдосконалення.
18. Визначити найбільш актуальні теми щодо навчання правилам безпеки педагогів ЗДО.
19. За результатами проведеного самоаналізу рівня сформованості професійних компетентностей для організації безпечного освітнього простору ЗДО відповідно до Професійних стандартів сформувати перелік тем для підвищення кваліфікації.
20. Познайомитися з успішними практиками організації безпечного освітнього простору в ЗДО Київщини.
21. Проаналізувати основні компоненти моделі безпечного освітнього простору в своєму ЗДО.
22. Визначити основні напрямки діяльності керівників, педагогічних працівників та іншого персоналу ЗДО під час організації безпечного освітнього простору.

Список рекомендованої літератури

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про дошкільну освіту» від 6 червня 2024 року № 3788-IX (<http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/norm-baza.html>)
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proskhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301>
4. Наказ МОН від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS34727>
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 №234 «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>
6. Наказ Міністерства економіки України від 28.09.2021 №620-21 «Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти». URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/61727cd1f033d706983803%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/61727cd1f033d706983803%20(4).pdf)
7. Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 №755-21 «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти». URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/61727cdc64def816302302%20\(2\).pd](file:///C:/Users/Admin/Downloads/61727cdc64def816302302%20(2).pd)
8. Лист МОН від 14.08.2020 № 1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)». URL: https://drive.google.com/file/d/1nTDyYVLH7KHAyJYV-rbSa_NZ_ZrEBDxA/view
9. Лист МОН від 29.03.2022 № 1/3737-22 «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/62441a251c4bd330828292%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/62441a251c4bd330828292%20(1).pdf)
10. Лист МОН від 02.04.2022 № 1/3845-22 «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні». URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/86206/>
11. Лист МОН від 25.04.2022 № 1/4428-22 «Методичні рекомендації щодо проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з питань уникнення враження мінами, вибухонебезпечними предметами та ознайомлення з правилами поведінки в надзвичайних ситуаціях» URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-metodichni-rekomendaciyi-1_442822
12. Лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14.06.2022 № 03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN074069>
13. Лист МОН від 22.06.2022 № 1/6894-22 «Про методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти в літній період». URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/86744/>
14. Лист МОН від 26.07.2022 № 1/8462-22 «Про оптимізацію виконання заходів з підготовки закладів освіти до нового навчального року та опалювального воєнного стану». URL: сезону в умовах <file:///C:/Users/User/Downloads/62e0f2dfad662566428240.pdf>
15. Лист МОН «Щодо організації дошкільної освіти дітей у 2025/2026 навчальному році» № 1/17853-25 від 28.08. 2025
16. Методичні рекомендації МОН України щодо організації освітнього процесу та діяльності закладів дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>
17. Положення про деякі типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 7 липня 2025 р. № 818)

Основна література:

1. Артемова Л. Зберегти дітей - гуманітарна місія сьогодення. Дошкільне виховання. 2022. № 3-4. С. 3-4. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/dv2022-3-4_p3.pdf
2. Безпечний простір. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів: навч.-метод. посіб. Вид. 3-тє, доп., виправ. / Богданов С. О. та ін. / заг. ред.: Чернобровкін В. М., Панок В. Г. Київ: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2021. 368 с. URL: <http://surl.li/csksa>
3. Богуш А. Дитинство в ціннісному вимірі. Дошкільне виховання. 2022. № 7/8. С. 3-6. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/dv2022-7-8_p3%20\(1\).pd](file:///C:/Users/User/Downloads/dv2022-7-8_p3%20(1).pd)
4. Гура О. Організація роботи з дітьми в захисних спорудах чи бомбосховищах. Дошкільне виховання. 2022. № 7/8. С.24-25. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/dv2022-7-8_p24%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/dv2022-7-8_p24%20(1).pdf)
5. Загородня Л. Сигнал тривоги? Як діяти педагогу. Дошкільне виховання. 2022. № 9. С. 6-7. URL: <https://jmil.com.ua/dv/2022-9/p6>
6. Кондратець І. Мистецтво жити в невизначених умовах. Дошкільне виховання. 2022. № 9. С. 8-9. URL: <https://jmil.com.ua/dv/2022-9/p8>
7. Кондратець І. Спочатку надіньте кисневу маску на себе, або Як формувати психологічну стійкість Дошкільне виховання. 2022. № 3-4. С. 9-10. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/dv2022-3-4_p9.pdf
8. Малишева Н. Як створили освітнє середовище, яке мотивує, активізує. зберігає та розвиває. Практика управління дошкільним закладом. 2021. № 1. С. 6-23. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua/867225>
9. Косенчук О., Стягунова О. Безпека освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. Духовність особистості: методологія, теорія і практика : збірник наукових праць / Гол. редактор Г. П. Шевченко. Вип. 3 (105). - Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023.
10. Криворучко, І. А. Профілактика булінгу в закладах дошкільної освіти: інструментарій вихователя. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Педагогіка*, № 1 (51). С. 82–86.2022.
11. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проєктування: навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І. Зайцева та ін.; за ред. О. Д. Рейпольської. — Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с. URL: <http://surl.li/eahhh>
12. Пожежна безпека: рекомендації для ОТГ та керівників закладів освіти. Практика управління дошкільним закладом. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua/book?bid=38757>
13. Шевчик Н. Не просто укриття, а простір для життя. Досвід облаштування кімнати безпеки у ЗДО Дошкільне виховання. 2022. № 7/8. С.26-27. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/dv2022-7-8_p26.pdf
14. Як створити внутрішню систему забезпечення якості освіти. Практика управління дошкільним закладом. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua/book?bid=38817> **Додаткова література:**
1. Абетка безпеки. Матеріали Державної служби надзвичайних ситуацій України URL: <https://dsns.gov.ua/abetka-bezpeki>
2. Інформаційний комікс для дітей «Поради від захисника України»; URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/poradi-vid-zahisnika-ukrayini-mon-rozrobilo-informacijnij-komiks-dlyaditej-u-voyennij-stan-bezpeki> Як В Можливих
3. Ройз С. Супергерої підготувати дітей до надзвичайних ситуацій. Посібник для батьків. URL: <http://surl.li/bkwpc>
4. Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія: світовий досвід для України : аналіт. доп. / [Зубченко С. О., Каплан Ю. Б., Тищенко Ю. А.]. - Київ: НІСД, 2020. - 24с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-01/dopovid.pdf>
5. Фізична безпека дітей під час війни. Правила поведінки в евакуації, на окупованих територіях і в зоні бойових дій. URL: <http://surl.li/bqalp>

6. Як вижити під час надзвичайної ситуації та під час війни: легко про серйозне. Практичний порадник. Упорядники: Н. Нечаєва-Юрійчук, О. Танасійчук, О. Ноздрачов, С. Дмитрієв. URL: <http://surl.li/eljlq>